

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ДІЇ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ
ТА ПРАВИЛА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ»

циклу професійної (обов'язкової) підготовки

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини»
за спеціальністю С4 Психологія

Рекомендовано кафедрою організації і
проведення аварійно-рятувальних
робіт на 2025-2026 навчальний рік.
Протокол від «29» 08 2025 року № 12.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Дії у надзвичайних ситуаціях та правила пожежної безпеки»

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Дії у надзвичайних ситуаціях та правила пожежної безпеки» дозволяють робити висновки та надавати елементарні поради щодо забезпечення пожежної безпеки на об'єктах у відповідності до вимог керівних документів та сприяють розвитку навиків в розв'язанні спеціалізованих задач та проблем у сфері реагування на надзвичайні ситуації техногенного, природного характеру та ліквідації їх наслідків.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	ДАГІЛЬ Вікторія Геннадіївна, старший викладач кафедри державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки навчально-наукового інституту пожежної та техногенної безпеки.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 127. Робочий номер телефону (093) 046-32-97,
E-mail	dahil_viktoriia@nuczu.edu.ua.
Наукові інтереси	Стійкість будівель і споруд до прогресуючого обвалення, надійність будівельних конструкцій, вогнестійкість будівель та споруд, вогнезахист будівельних конструкцій, поведінка будівельних матеріалів під час пожежі, забезпечення пожежної безпеки об'єктів, системи протипожежного захисту об'єктів, комплекс організаційно-технічних заходів на об'єктах з питань забезпечення пожежної безпеки,
Професійні здібності	викладання навчальних дисциплін кафедри 30 р.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=OQer6XYAAAAJ&hl ORCID ID: https://orcid.org/ ORCID: 0000-0002-2382-0533 http://repositsc.nuczu.edu.ua/browse?type=author&value
Загальна інформація	Григор'ян Микола Борисович, доцент кафедри організації і проведення аварійно-рятувальних робіт навчально-наукового інституту цивільного захисту, канд. тех. наук, доцент.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 13 НІРЧ. Робочий номер телефону – 0631820963.
E-mail	hryhorian_mykola@nuczu.edu.ua.
Наукові інтереси	удосконалення засобів та способів гасіння

	автомобілів з електричними або гібридними елементами живлення; розробка та удосконалення протипожежної техніки та безпілотних роботизованих комплексів.
Професійні здібності	професійні знання і значний досвід роботи у викладанні навчальних дисциплін у ЗВО із специфічними умовами навчання
Наукова діяльність за освітнім компонентом	ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-0359-5735 . http://repositsc.nuczu.edu.ua/profile .

Заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка та щочетверга з 16.00 до 17.00 в кабінет № 127 та кабінеті № 13 НІРЧ (вул. Онопрієнка, 8). В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Метою вивчення дисципліни є набуття елементарних знань щодо забезпечення належного рівня пожежної безпеки на об'єктах; організація заходів цивільного захисту на підприємстві, в установі, організація від вражаючих факторів надзвичайних ситуацій (НС) з урахуванням особливостей виробничої діяльності; набуття практичних вмінь користування засобами індивідуального і колективного захисту і сприяння проведенню рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації НС; оволодіння навичками з надання першої допомоги потерпілим та формування знань та вмінь з питань оперативно-тактичної діяльності підрозділів цивільного захисту і керування їх діями щодо реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, забезпечення здобувачів вищої освіти комплексом знань, умінь та навичок, необхідних для застосування в професійній діяльності у сфері охорони та безпеки праці.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна, вечірня)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	вибіркова
Навчальний рік	1
Семестр(и)	2
Обсяг дисципліни:	

- в кредитах ЄКТС	3
- загальна кількість годин	90
- кількість модулів	1
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):	
- лекції	16
- практичні заняття	24
- семінарські заняття	—
- лабораторні заняття	—
- курсовий проект (робота)	—
- інші види занять	—
- самостійна робота	50
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)	—
Форма підсумкового контролю	
(курсова робота (курсовий проект); диференційований залік; іспит)	диференційований залік

Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є раніше здобуті результати навчання за ОК «Фізика», «Хімія», «Термодинаміка і теплопередача», «Пожежно-рятувальна та загальна фізична підготовка», «Організація роботи у непридатному для дихання середовищі», «Охорона праці в цивільній безпеці».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екстремальна та кризова психологія»,

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПР2
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПР18
Використовувати засоби надання домедичної допомоги та застосовувати спеціальне захисне спорядження та оснащення, прилади контролю безпеки під час надання допомоги постраждалим в умовах надзвичайних ситуацій, в т.ч. воєнного характеру	ПР24

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК, КД
– здатність донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності	К1

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.

Тема 1.1. Організація забезпечення протипожежного захисту в Україні. Нормативно-правова база.

Основні напрямки, заходи та методи забезпечення протипожежного захисту об'єктів різної відомчої належності. Основні нормативно-правові документи, що регламентують дотримання і виконання вимог законодавства у сфері пожежної безпеки.

Тема 1.2. Організація державного пожежного нагляду у сфері пожежної безпеки.

Порядок та механізм здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо дотримання суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері пожежної безпеки. Відповідальність осіб за порушення встановлених законодавства вимог пожежної безпеки.

Тема 1.3. Система забезпечення пожежної безпеки об'єктів. Вогнестійкість будівель та конструкцій.

Склад та залежність системи забезпечення пожежної безпеки об'єктів різного призначення та поверховості. Визначення необхідної вогнестійкості будівель різного призначення та їх конструктивних елементів.

Тема 1.4. Проїзди та під'їзди для пожежних машин, протипожежні відстані, обмеження поширення пожежі в будинках.

Особливості улаштування проїздів та під'їздів для пожежних машин, визначення протипожежних відстаней, заходи обмеження поширення пожежі в будинках.

Тема 1.5. Евакуація людей з поверхів та приміщень, забезпечення об'єктів системами протипожежного захисту.

Загальні вимоги щодо визначення необхідної кількості евакуаційних виходів з поверхів та приміщень. Нормативне регулювання необхідності забезпечення об'єктів системами протипожежного захисту.

МОДУЛЬ 2. СИСТЕМА РЕАГУВАННЯ СИЛ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ (НС), ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ І НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДО ДІЙ У НС.

Тема 2.1. Основні поняття у сфері цивільного захисту з питань реагування на надзвичайні ситуації.

Основні поняття про НС. Порядок отримання інформації про загрозу і виникнення НС. Попереджувальний сигнал «Увага всім!». Порядок заповнення захисних споруд та правила поведінки працівників, які укриваються в них.

Евакуація, порядок її проведення, правила поведінки та обов'язки евакуйованих працівників.

Тема 2.2. Поняття про управління в надзвичайних ситуаціях.

Система реагування на НС. Організація реагування на НС. Планування заходів реагування на НС. Інформування та оповіщення органів управління, сил суб'єктів реагування на НС та населення. Організація управління заходами реагування на НС. Суб'єкти реагування на НС, угруповання сил реагування на НС. Дії органів управління і сил суб'єктів реагування на НС в різних режимах функціонування ЄДС ЦЗ. Організація основних видів забезпечення дій у зоні НС. Склад сил цивільного захисту.

Тема 2.3. Організація діяльності штабу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Діяльність керівника гасіння пожежі та організація штабу на пожежі. Відповідні керівні документи, на підставі яких встановлена чітка організаційна структура координації і керування ліквідацією наслідків НС. Склад штабу: начальник штабу, начальник тилу та їх помічники, відповідальний за дотримання вимог заходів безпеки праці, представник підрозділу матеріально-технічного забезпечення, а також представники служб взаємодії міста (населеного пункту, об'єкта), адміністрації об'єкта та місцевих органів влади. Ведення документів штабом на пожежі: облік сил та засобів; облік оперативних ділень; облік розпоряджень та інформації; довідку про пожежу або аварію.

Тема 2.4. Організація проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Прийом і обробка викликів (отримання сигналу про надзвичайну ситуацію); виїзд і переміщення сил до місця виклику (надзвичайної ситуації); розгортання сил і засобів, призначених для ліквідації надзвичайної ситуації; розміщення особового складу, спеціальної техніки та устаткування у зоні надзвичайної ситуації; розвідка зони (місця, об'єкта) надзвичайної ситуації; пошук, рятування потерпілих на об'єкті (у зоні надзвичайної ситуації), надання їм першої медичної допомоги і підготовку до евакуації у безпечні райони (місця); локалізацію надзвичайної ситуації; виконання спеціальних робіт; збір і повернення сил і засобів до місця дислокації.

Тема 2.5. Особливості ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на хімічно небезпечних об'єктах (ХНО).

Характеристики основних небезпечних хімічних речовин. Особливості їх впливу на організм людини. Наслідки аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Загальні правила поведінки та дії працівників при аваріях з викидом

небезпечних хімічних речовин. Проведення заходів з ліквідації наслідків аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Дегазація приміщень, обладнання, виробничої території тощо.

Тема 2.6. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків радіаційних аварій. Ядерні установки та джерела іонізуючого випромінювання. Особливості радіаційного впливу на людину. Поняття про дози опромінення людини. Променева хвороба. Побутові дозиметричні прилади, їх призначення та особливості користування.

Тема 2.7. Безпека праці працівників під час хімічно- і радіаційно-небезпечних аварій та хімічного і радіаційного забруднення місцевості

Правила поведінки працівників під час НС природного характеру. Правила поведінки працівників при аваріях з викидом небезпечних хімічних речовин. Безпека працівників під час радіаційних аварій і радіаційного забруднення місцевості. Режими радіаційного захисту. Принцип дії, індивідуальний підбір та правила користування протигазами, респіраторами.

Тема 2.8. Система навчання населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

Визначення механізму організації навчання населення до дій у надзвичайних ситуаціях, його структури, видів та форм. Навчання населення за місцем роботи (працюючого населення), за місцем навчання (дітей, учнів та студентів), за місцем проживання (непрацюючого населення). Програми підготовки працівників до дій у НС, їх розробка та затвердження.

Тема 2.9. Навчально-методичне забезпечення навчання.

Для забезпечення проведення навчання використовується матеріально-технічна база підприємства, установи та організації. У складі навчально-матеріального майна, повний перелік та кількісні показники якого визначаються керівником підприємства, установи та організації з урахуванням особливостей їх виробничої діяльності та кількості працівників, доцільно передбачати протигаз фільтруючий, респіратор, побутовий дозиметричний прилад, вогнегасники, індивідуальну аптечку, навчальні стенди та схеми.

Тема 2.10. Аналіз надзвичайних ситуацій і оперативних дій підрозділів цивільного захисту та проведення навчань. Аналіз надзвичайних ситуацій і оперативних дій підрозділів цивільного захисту під час виконання дій за призначенням. Організація та проведення командно-штабних та тактико-спеціальних навчань. Організація та проведення комплексного відпрацювання керівним складом та фахівцями сил цивільного захисту.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів та тем	Очна (денна) форма						
	Кількість годин за формами навчання						
	усьо-го	у тому числі					
		лекції	семінар-ські заняття	практич-ні заняття	лабора-торні заняття (інші види занять)	само-стійна робота	Поточ-ний конт-роль
4- й семестр							
Модуль 1. Забезпечення пожежної безпеки в Україні							
Тема 1.1. Організація забезпечення протипожежного захисту в Україні. Нормативно-правова база.	8	2	2		-	4	-
Тема 1.2 Організація державного пожежного нагляду у сфері пожежної безпеки.	8	2	2		-	4	-
Тема 1.3 Система забезпечення пожежної безпеки об'єктів. Вогнестійкість будівель та конструкцій.	8	2	2		-	4	-
Тема 1.4. Проїзди та під'їзди для пожежних машин, протипожежні відстані, обмеження поширення пожежі в будинках.	8	2	2		-	4	-
Тема 1.5. Евакуація людей з поверхів та приміщень, забезпечення об'єктів системами протипожежного захисту.	8	2			-	4	2
Всього за перший модуль	40	10	8		-	20	2
Модуль 2. Система реагування сил цивільного захисту на надзвичайні ситуації (НС), тактична підготовка органів цивільного захисту і навчання населення до дій у НС							
Тема 2.1. Основні поняття у сфері цивільного захисту з питань реагування на надзвичайні ситуації	6	2	2		-	2	-
Тема 2.2 Поняття про управління в надзвичайних ситуаціях	6	2		2	-	2	-
Тема 2.3 Організація	4	2			-	2	-

діяльності штабу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій							
Тема 2.4 Організація проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.	4			2	-	2	-
Тема 2.5. Особливості ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на хімічно небезпечних об'єктах	6			2	-	4	-
Тема 2.6. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків радіаційних аварій	6			2	-	4	-
Тема 2.7 Безпека праці працівників під час хімічно- і радіаційно-небезпечних аварій та хімічного і радіаційного забруднення місцевості	4				-	4	-
Тема 2.8 Система навчання населення до дій у надзвичайних ситуаціях	6		2		-	4	-
Тема 2.9 Навчально-методичне забезпечення навчання.	2				-	2	-
Тема 2.10 Аналіз надзвичайних ситуацій і оперативних дій підрозділів цивільного захисту та проведення навчань	6				-	4	2
Всього за другий модуль	50	6	4	8	-	30	2
Разом	90	16	12	8		50	4

Теми семінарських занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Організація забезпечення протипожежного захисту в Україні. Нормативно-правова база.	2
2	Тема 1.2. Організація державного пожежного нагляду у сфері пожежної безпеки.	2
3	Тема 1.3. Система забезпечення пожежної безпеки об'єктів. Вогнестійкість будівель та конструкцій.	2
4	Тема 1.4. Проїзди та під'їзди для пожежних машин,	2

	протипожежні відстані, обмеження поширення пожежі в будинках.	
5	Тема 1.5. Евакуація людей з поверхів та приміщень, забезпечення об'єктів системами протипожежного захисту. Контрольна робота № 1	2
6	Тема 2.1. Організація реагування на НС. Основні поняття у сфері цивільного захисту (ЦЗ)	2
7	Тема 2.7. Безпека праці працівників під час хімічно- і радіаційно- небезпечних аварій та хімічного і радіаційного забруднення місцевості	2
8	Тема 2.10 Аналіз надзвичайних ситуацій і оперативних дій підрозділів цивільного захисту та проведення навчань. Контрольна робота № 2	2
Разом		16

Теми практичних занять:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.2. Дії сил ЦЗ під час ліквідації наслідків НС унаслідок пожеж та вибухів.	2
2	Тема 2.4 Організація проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.	2
3	Тема 2.5. Розрахунок сил і засобів для ліквідації НС на ХНО	2
4	Тема 2.6. Порядок дій сил цивільного захисту при ліквідації наслідків радіаційних аварій	2
Разом		8

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань (якщо є), консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття; виконання навчальних вправ на полігоні або навчальних спорудах, смузі психологічної підготовки, тощо);
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- самостійна робота.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести; виконання розрахункових робіт; реферати; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах; завдання на навчальному полігоні та навчальних спорудах.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних вправ на полігоні, контрольної роботи (тестування за допомогою google-форм) тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

Розподіл балів											
Модуль 1											
Т.1.1		Т.1.2		Т.1.3		Т.1.4		Т.1.5		Модульна контрольна робота 1	
4		4		4		4		4		20	
Розподіл балів											
Модуль 2											
Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2. 3	Т. 2.4	Т. 2. 5	Т. 2.6	Т. 2.7	Т. 2.8	Т. 2.9	Т. 2. 10	Модуль- на конт- рольна робота 2	Сума балів за дисципліну
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	100

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 балів – відповідь або завдання відзначається повнотою виконання без допомоги викладача.

Здобувач володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє

застосовувати вивчений матеріал для внесення власних аргументованих суджень у практичній діяльності.

Здобувач має системні, дієві здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки, вирішує складні проблемні завдання; схильний до системного аналізу та прогнозування явищ; уміє ставити та розв'язувати проблемні питання.

Виконання практичного завдання на полігоні:

Розуміє кінцеву мету завдання, завдання виконано, здобувач чітко ставить цілі і завдання, добре оцінює ситуацію. Правильно вибирає та використовує спорядження і спосіб оперативних дій, не порушує вимоги безпеки праці;

3 бали – відповідь і завдання – повні з деякими огріхами, виконані без допомоги викладача.

Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, зокрема, застосовує його на практиці; вміє аналізувати і систематизувати наукову та методичну інформацію. Використовує загальновідомі доводи у власній аргументації, здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу; виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача.

2 бали – здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

1 бал – здобувач частково володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкриває лише окремі положення, допускаючи при цьому суттєвих помилок.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті:

(оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. Граматично і стилістично без помилок оформлений звіт;

3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

2 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

1 бал – завдання виконане частково, у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульний контроль

У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують контрольну

роботу у вигляді тестування за допомогою google-форм. Контрольна робота передбачає перевірку знань здобувачів, які вони отримали на протязі вивчення модулю, та умінь використовувати їх у подальшій практичній діяльності. Модульна контрольна робота проводиться шляхом письмового (тестового) опитування і містить теоретичні питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі модулю. Загальна оцінка та кількість балів визначаються за методикою визначеною в методичних матеріалах для проведення контрольної роботи.

Остаточна оцінка за модуль складається з оцінки за контрольну роботу і підсумкової оцінки за семінарські і практичні заняття.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу, уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал. Відповідні бали за індивідуальне завдання враховуються під час визначення загальної суми балів за види навчальної діяльності.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, не допускаються на заняття, якщо розпочато розгляд прикладних навчальних питань).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань «Соціальні науки, журналістика, інформація» за спеціальністю С4 «Психологія».

2. Дії підрозділів ДСНС України під час воєнного стану – навчальний посібник / Мирослав КОВАЛЬ, Дмитро ЧАЛИЙ, Микола ГРИГОР'ЯН та ін. – Львів: ЛДУБЖД, 2023. – 308 с.

3. ДБН В.1.1.7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва».
4. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій».
5. ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту».
6. ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація».
7. ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди».
8. СТУ 8828:2019 «Пожежна безпека. Загальні положення».
9. ДСТУ 2272:2006. «Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять».
10. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 9. Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи. За загальною редакцією О.М. Євдіна. Київ, 2012. 476 с.
11. Забезпечення інженерного захисту територій, будівель і споруд в умовах надзвичайних ситуацій: практикум / О. В. Савченко, Ю. А. Отрош, О. А. Стельмах та ін. Х : НУЦЗУ, 2022. 252 с.
12. Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI. (2012). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
13. Ковальов А.І. Поклонський В.Г., Отрош Ю.А., Майборода Р.І., Щолоков Е.Е. Розробка моделі для оцінювання вогнестійкості вогнезахисних залізобетонних будівельних конструкцій : IX Міжнародна конференція "Актуальні проблеми інженерної механіки". м. Одеса, 2022. С. 101–103.
14. Забезпечення інженерного захисту територій, будівель і споруд в умовах надзвичайних ситуацій : практикум / О.В. Васильченко, О.В. Савченко, Ю.А. Отрош. Х : НУЦЗУ, 2019. 220 с.
15. Ковальов А.І. Поклонський В.Г., Отрош Ю.А., Майборода Р.І., Щолоков Е.Е. Розробка моделі для оцінювання вогнестійкості вогнезахисних залізобетонних будівельних конструкцій : IX Міжнародна конференція "Актуальні проблеми інженерної механіки". м. Одеса, 2022. С. 101–103.
16. Майборода Р.І., Отрош Ю.А. Проблемні питання у прийнятті рішення адміністративними судами щодо застосування заходів реагування у вигляді повного або часткового зупинення роботи підприємства у разі наявності порушень вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Problems of Emergency Situations. Х: НУЦЗУ, 2022. С. 73–75.
17. Майборода Р.І., Рашкевич Н.В., Щолоков Е.Е., Отрош Ю.А. Доступність захисних споруд цивільного захисту для маломобільних груп населення : матеріали Міжнародної наукової конференції «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення». м. Переворськ, Польща, 2022 р. С. 25–31.
18. Майборода Р.І., Отрош Ю.А., Ромін А.В. Проблемні питання захисту цивільного населення від небезпечних чинників артилерійського та ракетного вогню під час воєнних (бойових) дій : міжнародна науково-

практична конференція «Problems of emergency situations». Х: НУЦЗУ, 2022. С. 71–72.

19. Методичні рекомендації щодо режимів робіт особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у засобах індивідуального захисту у зонах хімічного та радіоактивного забруднення (Затверджені Наказом МНС від 07.08.09 № 551).

20. Методичні рекомендації щодо застосування кінологічних підрозділів ДСНС України під час проведення пошуково-рятувальних робіт: Наказ ДСНС України 17.09.2014 № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527388-14#Text>.

21. Методичні рекомендації щодо порядку дій аварійно-рятувальних формувань ДСНС під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (небезпечних подій), пов'язаних із дорожньо-транспортними пригодами затверджені Наказом ДСНС України від 28.01.2020 року № 81. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

22. Методичні рекомендації з ліквідації наслідків руйнування будівель та споруд із застосуванням аварійно-рятувальної (інженерної) техніки спеціального призначення та обладнання» затверджені наказом ДСНС № 1065 від 27.08.2025 р.

23. НАПБ Б.05.023-2007 Інструкція про порядок взаємодії підрозділів відомчої пожежної охорони Держкомлісгоспу України і пожежно-рятувальних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння лісових пожеж, затверджена наказом Держкомлісгоспу України, МНС України від 12.03.2007 № 89/132.

24. Наказ МВС України від 3.07.2014 №631 «Про затвердження Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій». Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/357149__357214

25. Наказ МВС України від 10.02.2022 № 116 «Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text>.

26. Наказ МО України 29.09.2014 р. №685 Про затвердження Положення про пожежну безпеку в системі Міністерства оборони України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1537-14#Text>.

27. Наказ ДСНС України від 5.12.2018 № 707 «Про затвердження Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників у сфері цивільного захисту України». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0707388-18#Text>.

28. Наказ ДСНС України від 01.01.21 р. №1 "Про затвердження інструкцій та типових інструкцій з діловодства". Режим доступу:

<https://dsns.gov.ua/nakazi-z-osnovnoyi-diyalnosti/118902>.

29. Наказ ДСНС України 28.11.2017 № 640 «Про затвердження Порядку щодо організації планування роботи у системі Державної служби України з надзвичайних ситуацій». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/640-2017-%D0%BF#Text>.

30. Неклонський І.М., Собина В.О., Тарадуда Д.В. Тактика ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: практикум. Видання 2-ге. Харків, 2020. 218 с.

31. Неклонський І. М., Самарін В.О. Моделювання процесу залучення ресурсів при перегрупуванні сил і засобів під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Проблеми надзвичайних ситуацій: зб. наук. пр. Харків: НУЦЗУ, 2016. Вип. 23. С. 109–112.

32. Окреме доручення Голови ДСНС України № 269 від 22.05.2022 року «Методичні рекомендації щодо організації оперативних дій підрозділів ДСНС під час гасіння пожеж на складах нафтопродуктів, що сталися внаслідок обстрілів в умовах ведення бойових дій».

33. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України (затв. наказом МНС України № 312 від 07.05.2007р.). Режим доступу: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/slugbova_pidgotovka/normativno_pra_vovi_akti_nakazi/PRAVIL_Ohor-Pr_MNS.pdf.

34. Пожежна безпека будівель та споруд : навч. посіб. / М.М. Кулешов, Ю.В. Уваров, О.Л. Олійник та ін. Х : АЦЗУ, 2004. С. 19, 20.

35. Пожежна профілактика в населених пунктах : практикум / Ю.В. Луценко, І.А. Чуб, Яровий Є.О., Ю.В. Уваров, Ю.В. Луценко, Яровий Є.О., І.А. Чуб, Ю.В. Уваров. Х. : НУЦЗУ, 2017. 84 с.

36. Реагування на надзвичайні ситуації : навч. посіб. / О. Г. Барило та ін. – К.: Видавництво: «Бланк-Прес», 2014. – 210 с.

37. Рятувальні роботи при надзвичайних ситуаціях. Частина 1: Навчальний посібник / Аветисян В.Г., Сенчихін Ю.М., Тригуб В.В., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Александров В.Л., Адаменко М.І. К: Основа, 2006. 360 с. (електронна бібліотека НУЦЗ України).

38. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж (затв. наказом МВС України № 340 від 26.04.2018р.). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0802-18#Text>.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua/>.
3. Рада національної безпеки і оборони України. Режим доступу: <https://www.rnbo.gov.ua/>.
4. Уповноважений Верховної ради України з прав людини. Режим доступу: <https://www.ombudsman.gov.ua/>.
5. Міністерств освіти і науки України. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>.
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Нормативна база. Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua>.
7. Національний університет цивільного захисту України. Режим доступу: <https://nuczu.edu.ua/ukr>.
8. Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту. Режим доступу: <https://idundcz.dsns.gov.ua>.
9. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. Режим доступу: <https://ldubgd.edu.ua/>.

Розробник(и):

доцент кафедри
організації і проведення
аварійно-рятувальних робіт
кандидат технічних наук, доцент

Микола ГРИГОР'ЯН

старший викладач кафедри
державного нагляду
у сфері пожежної та
техногенної безпеки

Вікторія ДАГІЛЬ